

Brüsszel, 2020.10.14.
SWD(2020) 550 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM

**Uniós költségvetésből finanszírozott támogatás az épületkorszerűsítési program
keretében végzendő épületfelújítás ösztönzésére**

amely a következő dokumentumot kíséri

**A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A
TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A
RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK**

**Európai korszerűsítési program – épületeink környezetbarátabbá tétele,
munkahelyteremtés, javuló életminőség**

{COM(2020) 662 final}

Javasolt támogatás az uniós költségvetésből az épületkorszerűsítési beruházások ösztönzésére

Az EU-ban az éves korszerűsítési arány megkétszerezése és a magas színvonalú felújítások biztosítása értékes előnyökkel jár majd az európai polgárok számára, miközben jelentős mértékű magán- és állami beruházásokat mozgósít, támogatva a zöld és digitális helyreállítást, valamint a tiszta energiára való méltányos átállást. A további szükséges beruházások várhatóan évente mintegy **90 milliárd EUR-t** tesznek majd ki. Ez a példa nélküli kihívás **állami ösztönzőket tesz szükségessé a szükséges magánberuházások mozgósításához.**

Az Európai Unió számos olyan eszközre fog támaszkodni, amelyek célja a minőségi épületfelújításokba történő beruházások közvetlen támogatása, a magánberuházások mértékének növelése, a kutatás és az innováció támogatása, a technikai segítségnyújtás, vonzó pénzügyi termékek alkalmazása az épületkorszerűsítés terén, a piaci bevezetés előmozdítása és az épületfelújítások előtt álló nem technológiai akadályok felszámolása.

1. A minőségi épületfelújításokba történő közvetlen beruházások támogatására szánt uniós források

Az épületkorszerűsítés a Bizottság egyértelmű prioritása, a korszerűsítési program pedig az uniós zöld megállapodás egyik kiemelt kezdeményezése. A Bizottság gondoskodni fog arról, hogy az uniós programokat és eszközöket megfelelően használják fel az épületkorszerűsítésbe, a fenntartható minőségi felújításokba, az inkluzivitásba, a digitalizációba és a kulturális örökség értékeinek megőrzésébe való, valamint a kapcsolódó munkahelyteremtés és az ipari vezető szerep betöltése érdekében történő beruházások támogatására és mozgósítására. A Bizottság arra bátorítja a tagállamokat, hogy használjanak uniós pénzügyi forrásokat a minőségi épületfelújítást ösztönző nemzeti, regionális és helyi támogatási programok végrehajtására.

A Bizottság 2020. május 27-én javaslatot tett egy **helyreállítási csomagra, amely magában foglalja a 2021–2027-es időszakra vonatkozó felülvizsgált többéves pénzügyi keretet és a Next Generation EU helyreállítási eszközt, amely révén 750 milliárd EUR állhat rendelkezésre a Covid19-válság gazdasági és társadalmi következményeinek kezelésére, valamint a kettős (zöld és digitális) átállás támogatására.**

Az e dokumentumban szereplő számadatok az Európai Tanács 2020. július 17–21-i ülésének következtetésein alapulnak. Ezek azonban nem érintik az Európai Parlament és a Tanács között a helyreállítási csomag elemeiről – például a többéves pénzügyi keretről, az ágazati programokról, azok szerkezetéről és a költségvetési keretéről – jelenleg folyó megbeszélések eredményét. Ezeket a megbeszéléseket a vonatkozó elfogadási eljárásoknak megfelelően fogják lezárni.

A tervek szerint 672,5 milliárd EUR összegű vissza nem térítendő támogatás és hitel formájában megvalósuló **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz** jelentős kiegészítő finanszírozást biztosít a tagállamok számára, melyet minőségi épületfelújítások finanszírozására lehetne fordítani. A 2020. évi országspecifikus ajánlásokra vonatkozó bizottsági javaslat a pandémia társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítését célzó azonnali

intézkedésekre összpontosított, és az épületkorszerűsítést az egyik legfontosabb rövid távú prioritásként határozta meg. Ezen túlmenően a Bizottság javasolta a „Renovate” európai kiemelt kezdeményezés útnak indítását, határozottan arra ösztönözve a tagállamokat, hogy – nemzeti energia- és klímaterveikre, hosszú távú épületkorszerűsítési stratégiáikra, valamint az országspecifikus ajánlásokra alapozva – **kezeljék az épületkorszerűsítést kiemelt prioritásként nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveikben, amelyeket az eszköz forrásainak lehívása érdekében elkészítenek.** Mind a nemzeti energia- és klímatervek, mind a hosszú távú épületkorszerűsítési stratégiák¹ kulcsfontosságú stratégiai és tervezési eszközök, amelyekkel a pénzeszközök – a nemzeti szükségleteknek és a mindenkori prioritásoknak megfelelően – az épületkorszerűsítésbe csatornázhatók. A Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközre vonatkozó, a tagállamok számára 2020 szeptemberében rendelkezésre bocsátott iránymutatások tartalmazznak egy korszerűsítési programról szóló kifejtettebb részt, melyet a tagállamoknak célszerű kiindulópontként beépíteniük nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervükbe. A beruházások és azok a reformok, amelyek képesek nagy mértékben fokozni az épület-korszerűsítési beruházásokat és mozgósítani a köz- és magánfinanszírozást, különös tekintettel a szociális és megfizethető lakhatásra, kiváltképpen fontosak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz célkitűzéseinek, azaz a zöld átállás megvalósulásának szempontjából (az energiafogyasztás és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentése, munkahelyteremtés, a növekedés ösztönzése és társadalmi reziliencia).

A tagállamok a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz segítségével különféle típusú reformokat és beruházásokat támogathatnak. Íme néhány példa a kohéziós politikai alapokból és a Horizont 2020 projektekből nyújtott beruházási támogatásokra:

A projektfejlesztési támogatási eszköz (ELENA-modell) megisméltése nemzeti szinten a beruházások előrehozása és a beruházási projektek megalapozott, összesített portfóliójának elkészítése érdekében: Franciaországban jelenleg több regionális program is kínál integrált otthonfelújítási szolgáltatásokat, többek között harmadik fél általi finanszírozást a lakástulajdonosok számára. Egy nemzeti erőforrás-platfom és egy újrafinanszírozó eszköz létrehozásával az ORFEE projektfejlesztés-támogatási program megerősíti e programok pénzügyi struktúráját és fellendíti tevékenységeiket, várhatóan 45 millió EUR értékű energetikai beruházással (2023-ig).

Az épületkorszerűsítést szolgáló egyablakos ügyintézési pontok hálózatának kiépítése nemzeti szinten.

A középületeket és a szociális lakásokat célzó, energiahatékonyság-vonatkozású szerződéseken alapuló beruházási programok: az olaszországi Marche régió innovatív rülöző alapot (Energiaügyi és Mobilitási Alap) hozott létre, amely az ERFA-támogatásokat, a kedvezményes kamatozású kölcsönöket és a harmadik felek (energetikai szolgáltató vállalatok) általi finanszírozást ötvözi energiahatékonysági szerződések révén. Az alapot egyéb beruházási projektek mellett hat kórház és ápolási intézmény alapos átalakítására használták fel.

¹ A tagállamoknak 2020. március 10-ig kellett bejelenteniük hosszú távú felújítási stratégiájukat. A mai napig (2020. október 14.) 12 tagállam (AT, CY, CZ, DE, DK, EE, ES, FR, FI, LU, NL, SE) jelentett be hiánytalan hosszú távú felújítási stratégiát. Belgium két részleges stratégiát jelentett be (Brüsszel főváros és Flandria).

Otthonfelújítási vegyesfinanszírozási eszközök, amelyek technikai segítségnyújtást, vissza nem térítendő támogatásokat és kölcsönöket ötvöznek a magánberuházásoknak a kezdeti költségek kiiktatása és a kereslet ösztönzése révén történő mozgósítása érdekében.

Olyan finanszírozási programok a számla- és adóalapú finanszírozás keretében, amelyek képesek nagy mértékben fokozni az épület-korszerűsítési beruházásokat és elősegíteni a kereskedelmi bankok energiahatékonysági finanszírozási termékeinek innovatív bevezetését: Számos kezdeményezés kutatja az arra vonatkozó lehetőségeket, hogy az ingatlanfejlesztési beruházással kapcsolatban keletkezett adósságokat magához az ingatlanhoz, és ne annak tulajdonosához kapcsolják, utat nyitva ezzel a nagyon hosszú távú finanszírozási eszközök előtt. Spanyolországban például az EuroPACE projekt az ilyen adósságok ingatlanadó révén történő visszafizetésével kísérletezik, míg Olaszországban, Spanyolországban és Litvániában a RenOnBill úttörő projektje a közművekkel való partnerségeket vizsgálja annak érdekében, hogy az energiaszámlákat törlesztési eszközként használják fel.

Rövid távon a Bizottság 47,5 milliárd EUR további pénzügyi támogatásként történő rendelkezésre bocsátását javasolta a **Next Generation EU** által finanszírozott **REACT-EU**-ból (kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatás) az Európai Regionális Fejlesztési Alap és az Európai Szociális Alap, valamint a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alap számára 2023 végéig. A Bizottság javaslata szerint a REACT-EU bővíthetné azokat a válságkezelési és -elhárítási intézkedéseket, amelyeket a kohéziós politika a koronavírusra való reagálást célzó beruházási kezdeményezésein keresztül már elkezdett végrehajtani, kiterjesztve a hatókört a zöld, a digitális és a növekedésösztönző beruházásokra. Ez lehetőséget kínál a tagállamoknak és a régióknak arra, hogy az **Európai Regionális Fejlesztési Alap** vonatkozó programjain keresztül további forrásokat fordítsanak épületfelújításra. A javaslat szerint megerősített **Európai Szociális Alap** jobban fogja támogatni a korszerűsítési programot kísérő zöld és digitális készségek érvényesülését, ugyanakkor megkönnyíti a lakók – különösen a legkiszolgáltatottabbak – szerepvállalását, integrálja őket a korszerűsítési programba, valamint biztosítja a méltányosságot és az inkluzivitást.

Közép- és hosszú távon a 2021–2027 közötti időszakban a **kohéziós politikai alapok** (Európai Regionális Fejlesztési Alap, Európai Szociális Alap Plusz, Kohéziós Alap) – amelyek javasolt költségvetése 330 milliárd EUR – az energiahatékonysági szintek javítása szempontjából továbbra is fontos uniós finanszírozási forrást jelentenek az épületek energia- és erőforrás-hatékonyságára és felújítására irányuló közvetlen beruházásokhoz, ideértve a humántőke fejlesztésének aspektusát is. A kohéziós politika célja, hogy segítsen orvosolni a főbb regionális egyenlőtlenségeket, és megerősítse az Unió gazdasági, társadalmi és területi kohézióját. Ennek keretében a kohéziós politikai alapok támogatni fogják az európai zöld megállapodás célkitűzéseivel kapcsolódó alapvető beruházásokat, többek között az energia- és erőforrás-hatékonyság terén, például az építőiparban². Jelentős mértékben hozzá fognak járulni az éghajlat-politikai kiadásokra vonatkozó 30 %-os általános célkitűzéséhez. A vidéki térségekben az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból (EMVA) származó

² A 2014–2020-as költségvetési időszakban a kohéziós politikai alapok jelentették az épületek energiahatékonyságához nyújtott közvetlen támogatás legnagyobb uniós finanszírozási forrását: a teljes időszakban mintegy 14 milliárd EUR-t különítettek el köz- és lakóépületek energiahatékonysági beruházásaira.

finanszírozás használható fel az energiahatékonyság és a megújulóenergia-termelés növelésére.

A javaslatban szereplő, **méltányos átállást támogató mechanizmus** célja, hogy enyhítse a klímasemlegességre való átállás társadalmi és gazdasági költségeit elsősorban az átállás terheit leginkább viselő területek, iparágak és munkavállalók számára. A mechanizmus első pillére a Méltányos Átállást Támogató Alap, melynek javasolt kerete 17,5 milliárd EUR, támogatható területei pedig az energiahatékonyságba és a körforgásos gazdaságba irányuló beruházások. A projektek kiválasztása kizárólag a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek alapján fog történni. A méltányos átállást támogató mechanizmus második pillére magában foglalja az InvestEU program méltányos átállási programját, amelyet az InvestEU valamennyi szakpolitikai keretében végre kell hajtani. A Bizottság javaslatot tett továbbá a mechanizmus harmadik pillérére is – egy olyan közszektor-hitelezési eszközre, amely az uniós költségvetésből származó vissza nem térítendő támogatások és a hitelek ötvözésével támogatja a közszektorbeli intézményeket. A méltányos átállást támogató mechanizmus fókuszában a méltányos átállásra vonatkozó területi tervek állnak majd, és ez igaz a jogosult területek azonosítására is.

Végezetül, az uniós finanszírozás magában foglalja az uniós kibocsátáskereskedelmi irányelv³ által létrehozott, mintegy 14 milliárd EUR⁴ összegű **Modernizációs Alapot** is, amelyet a 10 alacsonyabb jövedelmű tagállam rendelkezésére bocsátanak az energiarendszerek korszerűsítésére és az energiahatékonyság javítására irányuló beruházások támogatása céljából. Az épületek energiahatékonyságába történő beruházások – beleértve az épületek hőszigetelésének felújítását és a távfűtési vezetékek korszerűsítését is – a kiemelt területek közé tartoznak, amelyek az alapok által rendelkezésre bocsátható források legalább 70 %-át teszik ki. A Modernizációs Alapból származó források felhasználásáért a tagállamok lesznek felelősek, ők választják ki a támogatásra javasolt beruházásokat. Mind egyéni beruházások, mind épületfelújítási programok támogathatók lesznek.

A tagállamok a kohéziós politikai alapokkal, többek között a REACT-EU-val különféle típusú beruházásokat és programokat támogathatnak. Íme néhány példa a kohéziós politikai alapokból nyújtott beruházási támogatásokra:

Középületek felújítása kohéziós politikai alapok segítségével: Horvátország 257 000 m² és 69 középület, elsősorban kórházak és óvodák felújítását tűzte ki célul az ERFA-ból, ami várhatóan évi 70 GWh megtakarítást fog jelenteni.

Szociális lakások fenntartható felújítása: Az olaszországi Piemonte és Calabria régiók a közelmúltban több finanszírozási programot is indítottak – többek között szociális lakhatást biztosító – középületek fenntartható felújítására. A strukturális alapokból finanszírozott, összesen több mint 100 millió EUR értéket képviselő programok középpontjában közigazgatási épületek álltak. E programok keretében több mint 300 épületet tanúsítottak, és több mint 1000 szakember részesült képzésben a fenntarthatósági koncepció alkalmazásáról, melyet a jövőben ki fognak terjeszteni az életciklus-alapú megközelítésre is.

³Az Európai Parlament és a Tanács 2003/87/EK irányelve (2003. október 13.) az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Unión belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?uri=CELEX:02003L0087-20180408>

⁴ A szén-dioxid-kibocsátási ártól függően.

2. Olyan uniós források, amelyek a magánberuházások nagyobb mértékű mozgósítására hivatottak

A javasolt **InvestEU** program uniós magánberuházásokat támogató egységes mechanizmusként fog működni, mely felváltja az összes meglévő, központilag irányított pénzügyi eszközt. Az uniós garanciával támogatott program célja, hogy elsősorban a fenntartható infrastruktúrára vonatkozó javasolt kereten keresztül támogassa a szükséges magánfinanszírozás felszabadítását, többek között az európai épületkorszerűsítési program céljaira is. Az InvestEU programra javasolt összeg 9,1 milliárd EUR, mely felhasználható épületfelújítások hitel- és tőkefinanszírozásának támogatására – többek között jelenleg még fejlesztés alatt álló, célzott pénzügyi termékek révén – mind a lakóépületek esetében (különös tekintettel a szociális és megfizethető lakhatásra), mind a középületek esetében (például iskolák, kórházak), de a kkv vagy energetikai szolgáltató vállalatok körében is.

A javasolt InvestEU az **Európai Stratégiai Beruházási Alap** (ESBA) sikerére épít, amely 2020 júliusáig mintegy 524,4 milliárd EUR összegű beruházást eredményezett. E beruházások kb. 16 %-a (kb. 84 milliárd EUR) az energiaágazatban valósult meg. Az ESBA számos épület-energiahatékonysági projektet finanszírozott, különösen Németországban, Franciaországban és Finnországban.

A francia SEM Energies POSIT-IF (Île de France) és SPEE (Hauts-de-France) ott vannak azon első (és legsikeresebb) egyablakos ügyintézési pontok között Franciaországban, amelyek harmadik felek finanszírozási forrásait mozgósítják a lakóépület-korszerűsítés terén. A SEM Île de France több mint 2000 társasházi egység mélyfelújításában vett részt, és 500 munkahely létrehozásához járult hozzá az Île de France régióban 1,5 millió EUR összegű projektfejlesztés-támogatási finanszírozással, melyet 100 millió EUR összegű ESBA-finanszírozás egészített ki. Ez lehetővé tette a SEM Energies számára, hogy közvetlenül a tulajdonosoknak ajánljon fel finanszírozást, áthidalva ezzel a hiányzó kereskedelmi banki ajánlat okozta alapvető piaci akadályt. A SPEE is hasonlóan szép eredményekkel dicsekedhetett a 2014–2018 közötti időszakban: 1500 lakásfelújítás és több mint 400 új vagy megőrzött munkahely fűződik a nevéhez, továbbá 38 millió EUR összegű beruházás, melyet a strukturális alapokból és az ELENA-ból származó 2 millió EUR értékű európai támogatás révén mozgósított.

Németországban egy sor nagy méretű „energiahatékony épület” kapott támogatást lakóépületek energiahatékonysági korszerűsítését és közel nulla energiaigényű épületek építését célzó beruházásokhoz.

Franciaország egy olyan, a maga E+C– rendszerével kidolgozott életciklus-koncepció térnyerésén fáradozik, amely teljes életciklusra vonatkozó szén-dioxid-értékelésen alapul, és a későbbiekben az építési rendelet szerves részét fogja alkotni. A szociális lakhatási ágazat 20 millió EUR összegű nemzeti támogatáshoz jutott annak érdekében, hogy E+C– címkével tanúsított lakások épüljenek. A finanszírozás a projekt megvalósulásához kötött. Hasonlóképpen nyújt Párizs és az Île-de-France régió is ösztönzőket a BBCA címkével (tehát egy E+C– címkén alapuló címkével) tanúsított építési projektek számára.

Az „**Intelligens finanszírozás – intelligens épületek**” kezdeményezés az épületkorszerűsítés finanszírozását ösztönözte, előmozdítva a garanciaeszköz kombinálását vissza nem térítendő támogatásokkal és technikai segítségnyújtással. Bővítette a projektfejlesztési támogatás

céljára rendelkezésre álló forrásokat, és előmozdította az energiahatékonysági szerződések alkalmazását, valamint az épületkorszerűsítést szolgáló egyablakos ügyintézési pontok hálózatának kiépítését. A kezdeményezés hozzájárult a közpénzek hatékonyabb felhasználásához, az energiahatékonysági beruházásokkal kapcsolatban érzékelt kockázatok csökkentéséhez, és elősegítette a projektek összevonását. Az e kezdeményezésből levont tanulságokat figyelembe fogják venni az InvestEU keretében megvalósuló energiahatékonysági beruházásokat támogató, uniós garanciával támogatott célzott pénzügyi termékek kialakítása során.

Például az ERFA által társfinanszírozott „ESB – Energhatékonyág és megújuló energia Málta számára” alap (alapok alapja) volt az első olyan kísérleti projekt, amelynek célja egy első veszteségviselő portfóliógarancia-eszköz létrehozása és végrehajtása az energiahatékonyággal és a megújuló energiával kapcsolatos projektek finanszírozásának növelése érdekében mind a háztartások, mind a vállalkozások számára.

Az energiahatékonysági magánfinanszírozási eszköz (PF4EE), melyet az InvestEU-ba kívánnak integrálni, és amely az EBB által magánbankoknak nyújtott kölcsönöket garanciákkal és technikai segítségnyújtással ötvözi azzal a céllal, hogy 650 millió EUR összegű beruházást mozgósítson, igen jó példa egy olyan eszközre, amely csökkenti az energiahatékonysági beruházások kockázatát, többek között az épületek tekintetében is (lásd: Csehország, Spanyolország és Portugália).

Spanyolországban 2016-ban indították el a PF4EE-t, melyet a PF4EE által támogatott „Préstamo BEI Eficiencia Energética” hitelterméket létrehozó Banco Santander kezel. A szóban forgó hitelterméken keresztül az ügyfelek kedvezményes kamatlábak mellett és egyszerű eljárások útján juthatnak forrásokhoz energiahatékonysági projektek finanszírozásához.

Lengyelországban 2019-ben indították el a PF4EE-t a BNP Paribas Bank Polska SA irányításával, mely többalakos felújítási hitelterméket hozott létre (lakóépület-energhatékonyággi finanszírozási eszköz). A csomag különböző szolgáltatásokból áll, beleértve az ELENA által nyújtott technikai segítségnyújtást (pl. energetikai auditok, energetikai tanácsadás és konzultációk), a BNP által nyújtott és a PF4EE által támogatott kölcsönt, valamint a BGK (Nemzeti Fejlesztési Bank) által nyújtott beruházási támogatást.

Az **Európai Energhatékonyággi Alap** (javasolt indulótökéje 140 millió EUR) az energiahatékonyságra irányuló, az EU által irányított egyedi pénzügyi eszköz, amely piaci alapú finanszírozást biztosít a közszektorbeli projektek számára, ideértve a középületek felújítását és az önkormányzati tulajdonban lévő szociális lakások rendelkezésre állítását.

Olaszországban 2017-ben fejeződött be a Sant’Orsola-Malpighi egyetemi kórház energiahatékonysági korszerűsítése. Az Európai Energhatékonyággi Alap 2013-ban 31,8 millió EUR összegű projektkötvény- és héakötvény-eszközt bocsátott az egyetemi kórház rendelkezésére teljes hőtárolófolyadék-termelő és -elosztó rendszere korszerűsítésének finanszírozására. Ennek keretében megépítésre került egy távfűtési/távűtési hálózattal rendelkező saját trigenerációs erőmű.

A technikai segítségnyújtással, kölcsönökkel és szükség esetén vissza nem térítendő támogatásokkal kiegészített garanciaeszközök az állami támogatás nagyon sikeres kombinációi lehetnek, melyek utat nyithatnak a kereskedelmi bankok és más pénzügyi

intézmények előtt az energiahatékonyság és az épületkorszerűsítés nagyobb arányú finanszírozására.

Ami a tagállamok rendelkezésére bocsátott uniós forrásokat illeti, a tagállamok a fent említett kezdeményezések által inspirált támogatási programokat alakíthatnak ki a magántőke bevonása, valamint a felhasznált közpénzek tőkeáttételének és hatásának növelése érdekében.

A kohéziós politika forrásait a magánberuházások mozgósítására is fel lehet használni. A 2014–2020 közötti időszakban 1,7 milliárd EUR-t használtak fel pénzügyi eszközökben tőkeáttételként, vissza nem térítendő támogatásokkal kombinálva is.

Litvániában az ERFA a 2014–2020 közötti időszakban 200 millió EUR-val járul hozzá a JESSICA II pénzügyi eszközhöz, amely a lakóépületek energiahatékonysági szempontú korszerűsítésére irányuló beruházásokat támogatja, különös tekintettel a többlakásos épületekben lévő lakások tulajdonosainak szövetségeire. A visszatérítendő támogatás itt kamattámogatás és technikai támogatás formájában nyújtott vissza nem térítendő támogatással kombinálódik, melyet szintén az ERFA finanszíroz. Az állami költségvetési támogatások teljes mértékben kompenzálhatják az alacsonyabb jövedelmű magánszemélyek hiteltőkését és kamatfizetéseit.

3. Az épületkorszerűsítéssel kapcsolatos kutatás és innováció támogatására elkülönítendő uniós források

A javasolt **Európai horizont** program a Horizont 2020 sikerét folytatva a fenntartható épületekkel kapcsolatos kutatási és innovációs projekteket fogja támogatni. Folyamatban van például az **emberközpontú fenntartható épített környezettel (Built4People) kapcsolatos javasolt köz-magán társulás** kialakítása, hogy összefogja az épületek és az építési értéklánc valamennyi érintett szereplőjét egyfajta holisztikus innováció kifejlesztésére az épített környezet fenntarthatóvá formálása érdekében, figyelembe véve az épített örökség sajátosságait is.

Ez a partnerség a 7. keretprogram keretében létrehozott és a Horizont 2020 keretprogramban is tovább vitt **Energiahatékony épületek köz-magán társulás (EeB PPP)** természetes folytatása és kiterjesztése. A partnerség, mely több mint 174 uniós finanszírozású projekttel dicsekedhet, számos újítást dolgozott ki az épületek és az építési technológiák, a fejlett anyagok, az épületek energiahatékonysága, valamint az építési és felújítási folyamatok terén, többek között a mélyfelújítások iparosítása révén. Az EeB PPP a „Biztonságos, tiszta és hatékony energia” program keretében 184,4 millió EUR-t, az NMBP program keretében pedig 365,5 millió EUR-t biztosított. A kutatási és innovációs eredmények nagy része könnyedén továbbfejleszhető a korszerűsítési programban alkalmazható piacképes megoldásokká.

A Horizont 2020 keretprogram részét képező, 1 milliárd EUR-s költségvetéssel rendelkező, **az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó pályázati felhívás**⁵ támogatja a kísérleti alkalmazásokat, a demonstrációs projekteket és az innovatív termékeket, valamint az

⁵ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/topic-search;freeTextSearchKeyword=:typeCodes=1;statusCodes=31094501,31094502,31094503;programCode=H2020;programDivisionCode=null;focusAreaCode=null;crossCuttingPriorityCode=null;callCode=H2020-LC-GD-2020;sortQuery=submissionStatus;orderBy=asc;onlyTenders=false;topicListKey=topicSearchTablePageState>

irányítási folyamatokat, az értékláncot és a szociális innovációt. Célja, hogy rövid időn belül konkrét, kézzelfogható eredményeket hozzon, mozgósítva a kutatást és az innovációt a zöld és méltányos átállás lehetővé tétele érdekében. A pályázati felhívás „energia- és erőforrás-hatékony épületek” témaköre új épületek tervezésére és építésére, valamint a meglévők átalakítására fókuszál. Az energiaszegénység enyhítése és a méltányos átállás biztosítása érdekében a szociális lakhatás, a kórházak és az iskolák kiemelt figyelmet fognak kapni. A felhívásnak van egy „éghajlat-semleges és szociálisan innovatív városok” témaköre is, melynek célja a teljes körű, rendszerszintű és integrált éghajlat-politikai intézkedések gyors végrehajtása városi vagy kerületi szinten annak érdekében, hogy e városokban és kerületekben 2030-ig megvalósulhasson a klímasemlegesség. Mindez lökést ad majd a hamarosan induló „Klímasemleges és intelligens városok” elnevezésű küldetésnek is. Egy további terület a körforgásos gazdaság területfejlesztését szolgáló rendszerszintű megoldások demonstrációja, melyben fontos szerephez jut az épített környezet.

A javasolt „Intelligens városok” pályázati felhívás

A javasolt „Intelligens városok” pályázati felhívás, mely részét alkotja az Európai horizont „Klímasemleges és intelligens városok” elnevezésű küldetésének⁶, 100 európai várost támogat és mutat be 2030-ig a klímasemlegesség irányába mutató rendszerszintű átalakulásuk során, és a szereplőket egy többszintű, együttes kreatív folyamat keretében fogja össze. Mindez egy hivatalos klímaszerződés formájában manifesztálódik. A küldetés meghatározása során a Bizottságnak tanácsot adó magas szintű szakértői csoport kifejezetten a városi épületállományra – a városi klímasemlegesség egyik legfontosabb tényezőjére – összpontosított, meghatározva a korszerűsítési program szempontjából releváns területeket és intézkedéseket. Ez a megközelítés további európai településeket is inspirálni fog, hogy hozzájáruljanak a teljes európai klímasemlegesség megvalósításához, segítve a zöld megállapodás 2050-re kitűzött céljainak elérését.

Az EU ETS **Innovációs Alapja** a világ egyik legnagyobb finanszírozási programja az alacsony szén-dioxid-kibocsátású innovatív technológiák demonstrálására az energiaigényes iparágak, a megújuló energia, az energiatárolás és a szén-dioxid-leválasztás és -tárolás területén. Az alap olyan rendkívül innovatív technológiákat támogat, amelyek jelentős kibocsátáscsökkentést eredményezhetnek, például az építőipari helyettesítő termékekkel és az alacsony szén-dioxid-kibocsátást szem előtt tartó tervezéssel összefüggésben, egyszersmind egyengeti az új termékek útját az épületkorszerűsítési piacon.

Az energiahatékony épületfelújításhoz használt előre gyártott rendszerek lehetővé teszik a helyszíni munkamennyiség csökkenését, a lehető legkisebbre mérséklik a nyersanyag-fogyasztást, mindeközben pedig növelik az építőipar energia- és erőforrás-hatékonyágát. Az EeB PPP keretében finanszírozott Horizont 2020-projektek nagyon jó eredményeket értek el az alacsony szintű beavatkozással járó mélyfelújítások iparosítása, az időigény 30 %-kal való csökkentése, a beruházások 10 éven belüli megtérülése, valamint a költségek 15 %-ot meghaladó visszaszorítása terén. A BERTIM projekt keretében például előre gyártott famodulok és holisztikus mélyfelújítási módszerek kerültek kifejlesztésre. Kialakítottak továbbá egy számítógépes eszközt (RenoBIM) is, amely a tömegtermelés testreszabása révén lehetővé teszi a felújítási idő csökkentését és a felújítási folyamat hatékonyabbá tételét az adatgyűjtéstől kezdve, a tervezésen és a gyártáson át a beépítésig.

⁶ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/missions-horizon-europe/climate-neutral-and-smart-cities_en

Az „Intelligens városok” témakörhöz tartozó MAKING-CITY egy nagyszabású demonstrációs projekt, melynek célja, hogy új integrált stratégiákat dolgozzon ki a városi energiarendszer irányítására az alacsony szén-dioxid-kibocsátású városok létrejötte érdekében. A városi energetikai átálláshoz vezető fő csapásirányt itt a pozitív energiamérlegű kerületekkel (PED) kapcsolatos megközelítés jelenti. A projekt erőteljesen törekszik a PED-koncepcióban rejlő tényleges lehetőségek feltárására, mely koncepció egy – a jelenlegi városátalakítási ütemterveken túlmutató – nagy hatékonyságú és fenntartható fejlődési út alapját képezi.

4. Az épületfelújítások piaci akadályainak kezelését célzó uniós források

A 2021–2027 közötti időszakra javasolt LIFE program négy alprogramot fog tartalmazni, amelyek közül több rendkívül fontos az építőipar és az épületkorszerűsítés szempontjából. A javasolt **LIFE „Tiszta energiára való átállás” alprogram**, amelyre a javaslat szerint 1 milliárd EUR teljes költségvetési keretet különítenek el, testre szabott támogatást fog nyújtani a tagállamoknak és a régióknak, hogy holisztikusan kezelhessék az épületkorszerűsítés területükön azonosított akadályait.

A **piaci térnyeréssel kapcsolatos projekteket** jelenleg a **Horizont 2020 keretprogram energiahatékonysági pályázati felhívásaiból** finanszírozzák, és a **LIFE „Tiszta energiára való átállás” alprogram** keretében fogják folytatni. E projektek célja az épületkorszerűsítés előtt álló piaci akadályok felszámolása például a strukturális vagy szervezeti problémák áthidalása, egy kedvező támogató keret létrehozása, valamint az állami és magánszereplők kapacitásépítése révén.

Ezenkívül az 1,35 milliárd EUR javasolt keretösszegű **LIFE „Körforgásos gazdaság és életminőség” alprogram** is támogatni fogja azokat az előremutató innovatív megközelítéseket, amelyek az épített környezetben az életciklus során keletkező hatásokkal és az anyaghatékonysággal kapcsolatosak.

A tagállamok arra kapnak ösztönzést, hogy nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervük kidolgozása során határozzanak meg olyan reformprioritásokat, amelyek sikeresen kezelhetik az épületkorszerűsítés előtt álló akadályokat⁷, és mérlegeljék az e reformokhoz szükséges források elkülönítését. A kohéziós politikai alapok felhasználhatók strukturális vagy szervezeti akadályok áthidalására, valamint az épületfelújításhoz kedvező feltételek megteremtésére is.

A BIMplement projekt fókuszában az építési területeken végzendő épületinformációs modellezéssel (BIM) kapcsolatos képzés áll. Célja úgy javítani a közel nulla energiaigényű épületek építési és felújítási munkálatainak minőségét, hogy a BIM-et egységes információhordozóként alkalmazza a projektek között, illetve tanulási folyamatot támogató eszközként veti be egy-egy projekten belül. A BIMplement kidolgozott egy BIM-támogatású képesítési keretrendszert, amely leírja azon kompetenciákat, készségeket és ismereteket, amelyek szükségesek a hozzáférhető tudásnak a BIM-modell, az építési folyamat és az érintett szereplők tekintetében történő hasznosításához. Az eredményeket 50 kísérleti helyszínen

⁷ A Bizottság a tagállamok számára a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekről szóló iránymutatást dolgozott ki (SWD(2020) 205, elfogadva 2020. szeptember 17-én), melyben ismerteti a zöld és digitális átálláshoz kapcsolódó reformokat és beruházásokat, ideértve az épületkorszerűsítést is.

fogják alkalmazni, ahol a gyakorlatban tesztelik a képzést.

A jelenlegi LIFE „LifeforLLL” projekt keretében nyolc országban működnek együtt a környezettudatos építési egyesületek a kormányokkal és az iparág érdekelt feleivel annak feltárása érdekében, hogy a szén-dioxid-kibocsátásra, a körforgásos gazdaságra és a beltéri levegő minőségére vonatkozó, teljes életciklust érintő kulcsfontosságú mutatók hogyan valósíthatók meg páneurópai szinten. Itt lényegében a fenntartható épületekre vonatkozó uniós szintű keret (más néven Level(s), azaz Szint(ek)) általános érvényre juttatásához szükséges infrastruktúra megteremtéséről van szó. A projekt azt vizsgálja, hogy Európa vezető környezetbarát építészeti tanúsítási rendszerei miként igazodhatnak ehhez a kerethez, és hogyan lehetne összehasonlíthatóbb adatokat szolgáltatni az épületek környezeti teljesítményéről. Támogatja a közbeszerzést azáltal, hogy együttműködik a városokkal és a hatóságokkal annak érdekében, hogy a teljes életciklust érintő szén-dioxid-kibocsátásra, a körforgásra és a beltéri levegőminőségre vonatkozó mutatókat hozzáigazítsák a közbeszerzési szabványokhoz, továbbá foglalkozik a hatóságok és a termékgyártók képzésével is.

A Horizont 2020 által finanszírozott és a környezettudatos építési egyesületek által végrehajtott BUILD UPON projekt az érdekelt felek kritikus tömegének szerepvállalását tette lehetővé, segítve őket abban, hogy 13 országban kialakítsák és végrehajtsák hosszú távú nemzeti felújítási stratégiájukat. A „RenoWikit” azzal a céllal hozták létre, hogy a több mint 3300 meghatározó érdekelt fél részvételével rendezett helyi, nemzeti és európai szintű műhelytalálkozók révén javítsák a megértést, a párbeszédet és az eszmecserét az érdekelt felek közösségén belül. A műhelytalálkozók keretében kormányoknak szóló ajánlások, ún. „RENOMmandment”-ek kerültek megfogalmazásra.

A LIFE program keretében finanszírozott BeREEL integrált stratégiai projektként támogatta a belgiumi Flandria régió hosszú távú lakóépület-korszerűsítési stratégiájának kidolgozását.

5. Technikai támogatási szolgáltatások és tanácsadó központok finanszírozására szolgáló uniós források

A technikai segítségnyújtás döntő fontosságú a korszerűsítési program sikere szempontjából, mivel segíti a projektfejlesztőket a kisebb projektek összevonásában, támogatja a magán- és állami közvetítőket a beruházások végrehajtásában vagy előmozdításában, és fedezi a projektfejlesztési egységek helyszíni létrehozásával járó személyi költségeket.

A javaslat szerint a jelenleg a Horizont 2020 keretében finanszírozott **„Európai helyi energiahatékonysági támogatás” (ELENA)** elnevezésű eszközt 2021 és 2027 között is fenn kell tartani az InvestEU tanácsadó központ kezelésében. A 2014–2020 közötti időszakban az eszköz részére 282 millió EUR-t különítettek el (beleértve egy 97 millió EUR-s kiegészítést a lakóépületek⁸, különösen a szociális lakások felújítására szánt célzott finanszírozás támogatására). A Bizottság és az EBB közös kezdeményezéseként az ELENA vissza nem térítendő támogatás formájában projektfejlesztési támogatást nyújt a végső kedvezményezetteknek az energiahatékonysággal, az integrált megújuló energiával és a fenntartható városi közlekedéssel kapcsolatos nagyobb beruházási projektek előkészítéséhez.

⁸ A jelentés a következő címen érhető el: https://ec.europa.eu/info/horizon-europe-next-research-and-innovation-framework-programme/mission-area-climate-neutral-and-smart-cities_en

A kisebb projektek támogatása érdekében az ELENA eszközt az EASME által kezelt projektfejlesztés-támogatási pályázati felhívások egészítik ki.

Nagyszabású beruházási program Ljubljanában (Szlovénia) a középületek – energetikai szolgáltató vállalatok által támogatott – energetikai korszerűsítésére, különös tekintettel az óvodákra. Ebben az esetben az 1 millió EUR összegű technikai segítségnyújtás 49 millió EUR összegű beruházást mozgósított.

Egy másik példa az írországi Tipperary megye fenntartható energiával kapcsolatos cselekvési tervének végrehajtása, amelynek keretében az ELENA-segítségnyújtás számos energiahatékonysági projekt finanszírozási problémáját oldotta meg azáltal, hogy fedezte a megvalósíthatósági tanulmányok, az energiaauditok, a döntés-előkészítő tanulmány és a közbeszerzés költségeit. Az érintett ágazatok a magánlakások, a középületek és a szolgáltatási épületek voltak.

A PRODESA projektfejlesztés-támogatási projekt célja, hogy az athéni nagyvárosi térség hét településén mintegy 20 millió EUR értékű fenntartható energetikai beruházást indítson el a középületek és közvilágítás terén. A projekt Görögországban elsőként fog csomagszerű megközelítést alkalmazni (a településeket is érintően), amelyhez a finanszírozási megoldások testreszabott összevonása társul. A széttagolt önkormányzati projektek összekapcsolásának előnye a megfelelő (bankképes) méret, az észszerű megtérülési idő és a kockázatdiverzifikáció elérésében van, míg az erőforrások összevonása a pénzügyi eredmények optimalizálását, valamint a magánszektor (különösen az energetikai szolgáltató vállalatok) fokozott hozzájárulását célozza.

A javasolt **technikai támogatási** eszköz – kérésre – támogathatja a tagállamokat az épületkorszerűsítés területére vonatkozó reformok megtervezésében, kidolgozásában és végrehajtásában, a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel összefüggésben is. Ez magában foglalja az alábbiakhoz nyújtott technikai támogatást:

- célzott reformok az **épületkorszerűsítési beruházások** növelése érdekében, ideértve a magánlakásokat és a középületeket (például kórházakat és iskolákat) is. A technikai támogatás többek között növelheti az innovatív finanszírozási eszközök használatának hatékonyságát, javíthatja az irányítási folyamatokat és az adatok elérhetőségét a középületek esetében, könnyű hozzáférést biztosíthat a házuk felújításában érdekelt polgárok számára, és támogathatja a digitális technológiák alkalmazását az építőiparban;
- megbízható **hosszú távú felújítási stratégiák** vagy ütemtervek kidolgozása és végrehajtása, többek között olyan célzott szakpolitikák és programok kialakítása révén, amelyek biztonságot és világos ügymenetet biztosítanak a befektetők, a hatóságok és a polgárok számára;
- az épületkorszerűsítésben érintett **közigazgatási szervek kapacitásának** javítása, például az állami szervek és a köz- és magánszféra közötti partnerségek közötti megfelelő, különböző szinteken megvalósuló koordináció létrehozásával (beleértve a kijelölt felelősségi körök felülvizsgálatát is), valamint hatékonyabb emberierőforrás-gazdálkodással, annak érdekében, hogy a közigazgatás rendelkezzen az e területen szükséges készségekkel;

- a **szociális lakószövetségek, lakásszövetkezetek** és a **megfizethetőséget javító szervezetek** kapacitásának javítása – különösen a kevésbé fejlett régiókban – a tulajdonosok és lakók olyan felújítási és lakhatási projektekben való részvétele révén, mint a lakás- és energiaszövetkezetek;
- a **helyreállítási és rezilienciaépítési eszköz** keretében végrehajtandó reformok előkészítése és végrehajtása, valamint a felújítási beruházásoknak a fenntartható helyreállításhoz szükséges felfrissítése.

A **kohéziós politikai** finanszírozást a tagállamok és a régiók felhasználhatják az energiahatékonysággal kapcsolatos technikai segítségnyújtásra is, amely önálló támogatás formájában vagy a pénzügyi eszközzel kapcsolatos művelet részeként nyújtható.